

Каталог - 2018

**ХАРКІВСЬКИЙ
ОСІННІЙ МАРАФОН
ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені А. С. МАКАРЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НАПН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПСИХОЛОГІВ ХАРКОВА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ СИМВОЛДРАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ
СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ЦЕНТР ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВОСТЯМИ РОЗВИТКУ «ЛАДО»

*З нагоди 110-річного ювілею Л.І. Божович (1908-1981),
115-ї річниці з дня народження П.І. Зінченка (1903-1969)
та О.М. Леонтьєва (1903-1979)*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Каталог психотехнологій; тези доповідей)

27 жовтня 2018 року

Харків – 2018

УДК 159.9.07
ББК 88

Рецензенти:

Кузнєцов Марат Амiрович, доктор психологiчних наук, професор кафедри практичної психологiї Харкiвського національного педагогiчного унiверситету iменi Г.С. Сковороди

Панок Вiталiй Григорович, психологiчних наук, професор, директор Українського науково-методичного центру практичної психологiї i соцiальної роботи

Романовський Олександр Георгiйович, доктор педагогiчних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри педагогiки i психологiї управління соцiальними системами Національного технічного унiверситету «ХПІ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харкiвського національного педагогiчного унiверситету iменi Г.С. Сковороди,
протокол № 7 від 25.10.2018 року*

ХАРКIВСЬКИЙ ОСIННIЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГIЙ: матеріали наук.-практ. конф., м. Харкiв, 27 жовтня 2018 р., ХНПУ iменi Г.С. Сковороди. Харкiв: Дiса плюс, 2018. 304 с.

ISBN 978-617-7645-34-3

У збiрнику представлено матеріали науково-практичної конференцiї «**ХАРКIВСЬКИЙ ОСIННIЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГIЙ**», метою якої було висвітлення в рамках профорiєнтацiї та просвiтництва новiтніх розробок у галузi психотехнологiї, представлених на теренах України.

Перша частина збiрника мiстить **Каталог психотехнологiї** новiтніх авторських розробок розвивальних, психокорекцiйних, діагностичних, тренiнгових програм, методик, технiк тощо, iнформацiя про які подана у виглядi анотацiй.

У другiй частинi розміщено тези доповiдей, які мiстять результати науково-практичних розробок учасникiв конференцiї.

Матеріали конференцiї вiддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психологiї.

Для науковцiв, викладачiв, аспiрантiв та магістрантiв, студентiв гуманiтарних спецiальностей, практичних психологiв, вихователiв, соцiальних та медичних працiвникiв.

Матеріали друкуються в авторському варіанті з правками редакцiї.

ISBN 978-617-7645-34-3

УДК 159.9.07
ББК 88

© ХНПУ iменi Г.С.Сковороди, 2018
© Колектив авторiв, 2018
© Сльчанiнова Т.М. (оформлення, Ψ-емблема), 2018
© Фоменко К.І. (обкладинка), 2018

Частина 2. ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Аркатова О. С. Формування терміну «життєві стратегії» у психології.....	97
Артеменко В.І. Особливості особистості вагітної жінки	98
Бабатіна С.І. Явище «людського фактору» та його вплив на професійну діяльність майбутніх фахівців річкового та морського транспорту.....	102
Бабатіна С.І., Бостан Л.В. Взаємозв'язок стилів сімейного виховання та агресивної поведінки в підлітковому віці	105
Бабатіна С.І., Міщенко В.С. Аналіз конструктів життєвого шляху та життєвої перспективи у контексті життєтворення особистості	108
Базалій О.А. Становлення узгодженого уявлення про власне майбутнє у юнацькому віці	111
Балабай І. С., Малихіна О. Є. Вікова динаміка у розвитку обдарованості.....	113
Балинська М.В. Здоров'язберігаюча компетентність як запорука розвитку особистості та збереження психологічного здоров'я педагога та його учнів	115
Беляєва К.Ю., Коханова О.О. Формування психологічної готовності старшокласників до ЗНО з історії України	117
Білоцерківська Ю.О., Новрузова А.Е. Особливості психологічного сприйняття часу дорослої людини	118
Бочелюк В. Й. Профілактика професійного вигорання держслужбовців	119
Бужинська С. М., Бойченко А. О. Синдром емоційного вигорання студентів: психологічний аспект.....	122
Бурейко Н.О. Вікові та психологічні особливості студентів-білінгвів	124
Галата О.С. Навчальна завзятість та її залежність від самоорганізації діяльності студентів та школярів.....	126
Ганаго Г.Ю. Програма розвитку позитивного фону та саногенного мислення працівників сфери обслуговування.....	129
Ганущак Р., Сенік О. До проблеми визначення збалансованої часової перспективи	131
Гога Н.П. Проблемы формирования социального мышления студентов поколения «Z»	133
Гончар Н.О. Стереотипи ставлення до людей з особливими потребами як ключова проблема впровадження інклюзивної освіти	137
Гребенюк Н.О., Беляєва К.Ю. Імідж педагога Нової української школи: психологічний аспект.....	138
Грицук О.В. Емоції в структурі професійної компетентності викладача закладу вищої освіти	140
Грянник Д.О. Місце емоцій у розвитку пізнавальних процесів школярів під час навчання.....	141
Гукасян К.О. Психологічні чинники розвитку психосоматичної компетентності матерів дітей з вадами розвитку.....	144
Даниленко Н.В. Особистісні чинники, що впливають на формування ставлення до здоров'я	146
Даниленко Н.М. Методичні підходи до дослідження ставлення до власної зовнішності в сучасній психології	149
Даніліч-Скакун А.А., Антонюк Є.С., Сопільняк В.С. Психологічний аналіз шляхів звільненості від невпевненості	151
Дзюбич О.М. Поняття та проблема булінгу.....	153

Таким чином, проаналізувавши наукову літературу стосовно синдрому емоційного вигорання студентів, можна зробити висновок, що студентська молодь виступає особливою ланкою, яка знаходиться в групі ризику психічного, фізичного та емоційного виснаження, в наслідок чого саме і виникає синдром емоційного вигорання. В якості основного завдання щодо профілактики синдрому емоційного вигорання студентів повинна стати когнітивна оцінка ситуації (виявлення чинників стресу, аналіз власного опору стресовим ситуаціям) та зниження впливу стресорів на організм.

Бурейко Н.О.

*Національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
м. Харків*

ВІКОВІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ- БІЛІНГВІВ

Білінгвізм пов'язаний з різними психічними процесами людини: з мисленням, пам'яттю, інтелектом, сприйняттям тощо. Так, щоб з'ясувати характерні ознаки функціонування пам'яті під час оволодіння другою мовою необхідно враховувати вікові особливості протікання мнемічних процесів.

Психологічні дослідження М.М. Васильєвої демонструють, здатність до навчання і успішність засвоєння знань залежать від таких факторів як освіта, інтелектуальний рівень розвитку учнів, з одного боку, і від організації процесу навчання, мотивів з іншого боку. Вибір методів і прийомів навчання залежить від знання психологічних та вікових особливостей учнів, а також від знання психологічних закономірностей засвоєння матеріалу в даний віковий період і умов (Маркосян А.С., 2004).

За Л.С. Виготським, при переході від одного вікового етапу до іншого змінюються не тільки психічні функції (мислення, сприймання, увага, пам'ять тощо), але і їх співвідношення та структура. При цьому психічні функції розвиваються нерівномірно, де для кожного вікового етапу існують період максимального розвитку цих функцій.

Б.Г. Ананьєв виділяє студентський вік в якості центрального періоду активного розвитку сенсорно-перцептивних, мнемічних, психомоторних і особливо мовленнєво-мисленнєвих функцій, а також як час інтенсивного формування спеціальних здібностей в зв'язку з професіоналізацією. У цей віковий період повністю сформовані розумові здібності людини, а її розумова діяльність стає більш стійкою й ефективною. Студенти володіють складними мисленнєвими операціями (аналізом, синтезом, порівнянням, узагальненням, абстракцією), мають досить багатий понятійний апарат. Оптимальна чуттєвість зору і максимальна слухова чутливість спостерігається у віці 20 років. У студентському віці відмічається найвища швидкість переключення уваги при рішенні вербально-логічних задач,

найвища активність пам'яті. В віці 20 років, як вказує Б.Г. Ананьєв, спостерігається протиріччя між мнемічним і логічним розвитком, коли можливості логічних перевертлень засвоєного матеріалу зростає, а здібність довгочасно запам'ятовувати та зберігати засвоєне частково послаблюється, проте за наступні три роки (21-23 роки) структура розвитку виглядає рівномірною.

Студенти тримають в пам'яті більшу кількість усвідомленого матеріалу, а механічне запам'ятовування різко поступається шкільному віку. У багатьох активізується зорова пам'ять, тому вони надають перевагу пред'явлення нового матеріалу в письмовому вигляді. У студентів, на відмінну від школярів, повністю сформована система рідної мови, у них висока реакція переключення раніше засвоєних вербальних зв'язків на іншу ситуацію. Саме в студентському віці відбувається максимальний розвиток всіх психічних процесів, а мнемічні здібності досягають свого піку в цьому віковому періоді. В юнацькому віці відмічається великий потяг до усвідомленої діяльності.

Студенти активно опановують соціальний простір існування, зіштовхуються з багатьма новими життєвими ситуаціями, проблемами, для яких у них поки що не має готових рішень. За цих умов у особистості особливо інтенсивно актуалізуються й розвиваються творчі інтенції. Розвиток інтелекту в юності тісно пов'язаний з розвитком творчих здібностей, що передбачає не тільки засвоєння інформації, а й прояв інтелектуальної ініціативи, створення нового. Розумовий розвиток полягає у формуванні індивідуального стилю діяльності, особливо мисленнєвої (Власова О.І., 2006).

Для студентів-білінгвів характерні переважно середні та вище середніх показники соціального інтелекту, що свідчить про можливість соціальної адаптації та ефективної взаємодії в суспільстві. Студенти-білінгви збалансованого типу відрізняються високим рівнем розвитку мнемічних здібностей та здатності до узагальнення у структурі загального інтелекту характеризуються вищими показниками за математичними та просторовими властивостями загального інтелекту Білінгви збалансованого типу мають вищі показники метапам'яті за характеристиками мнемічної обізнаності, мнемічної рефлексії та метамнемічного відтворення у порівнянні з незбалансованими білінгвами. Розвинута метапам'ять передбачає високі показники самооцінки здатностей до читання, письма, говоріння українською мовою та говоріння російською мовою. Збалансований білінгвізм обумовлює високий рівень здатності до ефективної саморегуляції мнемічних процесів у студентів, що надає їм більших адаптивних та конкурентоспроможних ресурсів для успішного функціонування в сучасному інформаційному суспільстві.